

задоволення яких є взаємовигідними дозволить створити нові високотехнологічні молочні ферми, підвищити продуктивність існуючих, забезпечити виробництво молока, для забезпечення продовольчої безпеки держави, додатково забезпечити виробництво яловичини, забезпечити зростання зайнятості та доходів сільського населення.

МОДЕЛЮВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АГРАРНОПРОМИСЛОВІЙ СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Коваленко В.А., пошукач,
Вінницький національний аграрний університет*

Розвиток аграрно-промислової інтеграції у різних її проявах на господарському, регіональному, міжрегіональному рівнях та у межах окремих продуктових підкомплексів показує, що створені впродовж останніх десятиліть інтегровані структури та механізми інтеграційних взаємодій нерідко демонструють свою малоефективність, відсутність довгострокової стратегії розвитку, непорядкованість розміщення та спеціалізації у відповідності до регіональних схем поглиблення суспільного поділу праці тощо. Все це вимагає розробки методичних й практичних рекомендацій з удосконалення внутрі- і міжгалузевих взаємодій у формуванні первинних структур аграрнопромислових формувань.

Технологія створення аграрно-промислової структури передбачає послідовне здійснення низки етапів, відповідно до цілей та зовнішніх умов інтегрування, зокрема: визначення мети та обґрунтування цілей інтегрованого формування; окреслення кола його потенційних учасників, їх функцій та завдань; вибір варіанту організаційного оформлення аграрно-промислового об'єднання та виробничо-господарських взаємодій між його учасниками; побудова організаційно-економічної моделі інтегрованої структури, включаючи її матеріальне, кадрове та нормативно-правове забезпечення; врегулювання питань власності; розробка системи зовнішніх взаємовідносин; відпрацювання механізмів реалізації економічних інтересів учасників інтеграції.

Крім того, процес моделювання аграрно-промислового

формування потребує врахування законодавчо-правових, організаційно-технологічних та соціально-економічних вимог; він також ґрунтується на особливостях аграрного розвитку окремих регіонів, особливостях сучасної експортно-імпоротної політики, стану розвитку аграрного ринку тощо.

Основним завданням організаційного проектування є наступні: 1) формування переліку елементів системи з її кількісними і якісними характеристиками; 2) просторове розташування елементів системи; 3) перебудова технологічної (горизонтальної) та управлінської (вертикальної) структур системи; 4) регламентування основних процесів у самій системі; 5) встановлення характеру інформаційних потоків у системі; 6) проектування технології управлінських процесів. У відповідності із вищевикладеними завданнями логіка організаційного проектування матиме наступний вигляд (рис.).

Для забезпечення максимального охоплення усіх параметрів різнопланового впливу у процесі моделювання аграрно-промислового формування логічним є використання економіко-математичних методів. Їх використання є необхідним, поки мова йде про: оцінку оптимальності планів, визначення впливу сукупності факторів; розрахунку економічної ефективності впровадження інновацій; обчислення економії ресурсів за різними рівнями оптимальності; оцінку альтернативних управлінських рішень, тобто про вирішення окремих складних завдань [1,2].

Стандартна модель обґрунтування якісних параметрів інтегрованих формувань за допомогою економіко-математичного методу передбачає розробку цільової функції, що в загальному вигляді може бути представлена наступним чином:

$$\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m C_{ij} X_{ij} - \min ,$$

де: C_{ij} – сумарні витрати на виробництво, транспортування та переробку одиниці сільгоспсировини кожного аграрного учасника інтегрованого об'єднання;

X_{ij} – фінансовані обсяги сировини i -го сільгоспвиробника на j -те переробне підприємство ($X_{ij} \geq 0$);

i – індекс постачальника сировини ($i=1,2,\dots,n$);

j – індекс переробного підприємства ($j=1,2,\dots,m$).

Рис. Логіка (процес) організаційного проектування аграрнопромислового об'єднання

При цьому задаються наступні обмеження:

— на переробне підприємство надходить та ж кількість сировини, що і заготовляється сільгоспвиробниками (A_i);

$$\sum_{i=1}^n X_j = A_i (i = 1, 2, \dots, n);$$

— переробне підприємство стовідсотково завантажує власні потужності (B_i) за рахунок сировини аграрних учасників інтегрованого формування:

$$\sum_{j=1}^m X_{ij} = B_j (j = 1, 2, \dots, m);$$

— аграрні підприємства забезпечують надходження сировини в обсягах, що дорівнюють сумі виробничих потужностей для переробки певного виду сировини:

$$\sum_{i=1} A_i = \sum_{j=1} B_j$$

Організаційна форма інтегрованого об'єднання може існувати у вигляді асоціації, спілки, союзу, кооперації тощо. При цьому не обов'язковим є створення спільного виробництва; підприємства – учасники можуть зберігати повну самостійність і незалежність.

Основними видами діяльності зазначеної спілки (асоціації) можуть бути: виробництво та реалізація усіх видів сільськогосподарської продукції; матеріально-технічне забезпечення учасників, в т.ч. через лізинг і надання виробничо-технічних послуг на комерційних засадах; захист та представництво спільних законних інтересів в органах законодавчої, виконавчої та судової влади; надання інформаційно-консультативних, юридичних, маркетингових, рекламних та інших невиробничих послуг; створення спеціальних фондів для реалізації цільових проектів; надання послуг та іншої непродовольчої продукції стороннім замовникам; інші види діяльності згідно цілей і завдань об'єднання його учасників.

Література.

1. Бакаев А.А. Имитационные модели в экономике [А.А. Бакаев, Н.И. Костина, Н.В. Яровицкий]. – К.: Наук. думка, 1978. – 304 с.
2. Бусленко Н.П. Моделирование сложных систем [Н.П. Бусленко]. – М.: Наука, 1978. – 399 с.